

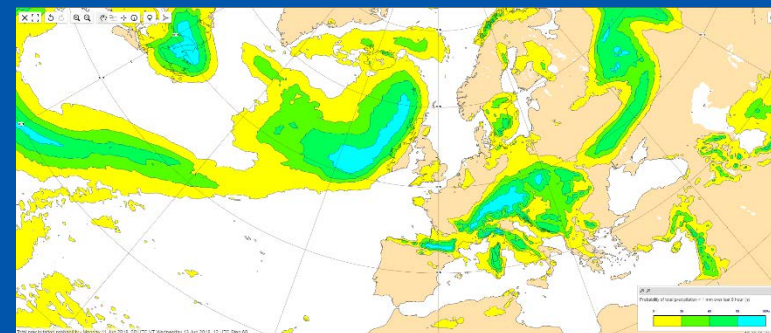
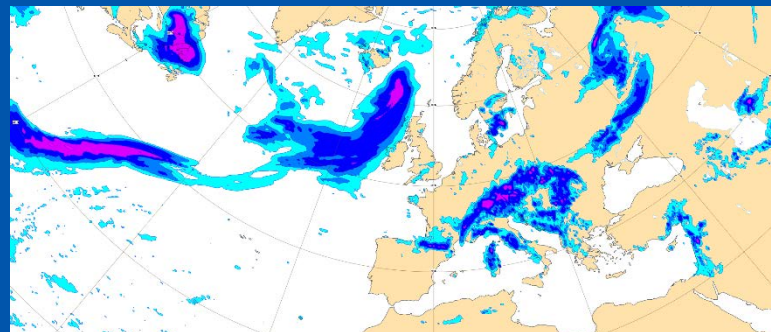

Szórványosan előfordulhat zápor,
akkor esni fog vagy sem?

Ihász István

Tartalom

- ❖ Néhány gondolat a csapadékról
- ❖ A megfigyelésektől az előrejelzésig
- ❖ A modellezés alapjai
- ❖ Középtávú (2-10 napos) előrejelzések
- ❖ Rövidtávú (2 napos) előrejelzések
- ❖ Az előrejelzések minőségének vizsgálata
- ❖ Az előrejelzések alkalmazási területei
- ❖ Előrejelzések az OMSZ honlapon

Néhány gondolat a csapadékról

- A csapadék fogalma
- A hulló csapadék keletkezése
- Földrajzi és szezonális jellegzetességei
- „Szórványosan előfordulhat zápor”

A csapadék fogalma

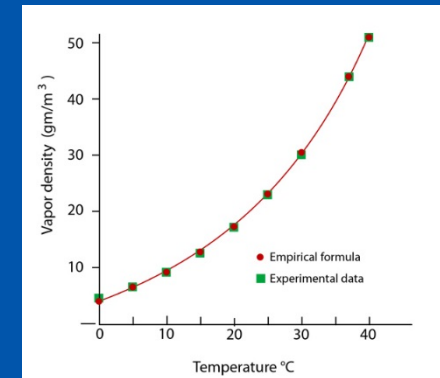
- légkör vízgőztartalmából származó folyékony vagy szilárd halmazállapotú víz, amely a földfelszínre kerül.
- Fajtái:
  - *hulló csapadék*
eső, hó, havas eső,
fagyott eső, jégeső,
ónos eső, hódara
  - *talajközeli csapadék*
harmat, dér, zúzmara

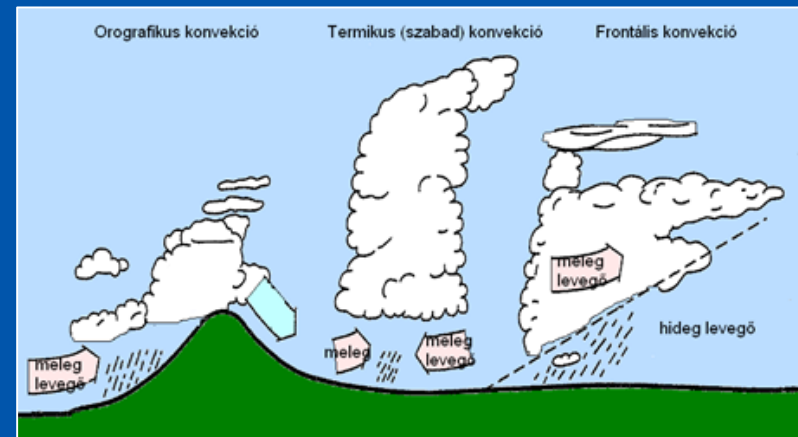

A hulló csapadék keletkezése

- A hulló csapadék képződésének feltételei:
  - kellő vízgőztartalom
  - aeroszolok (kondenzációs magvak) jelenléte
  - levegő lehűlése a harmatpontig (többnyire feláramló légmozgással)

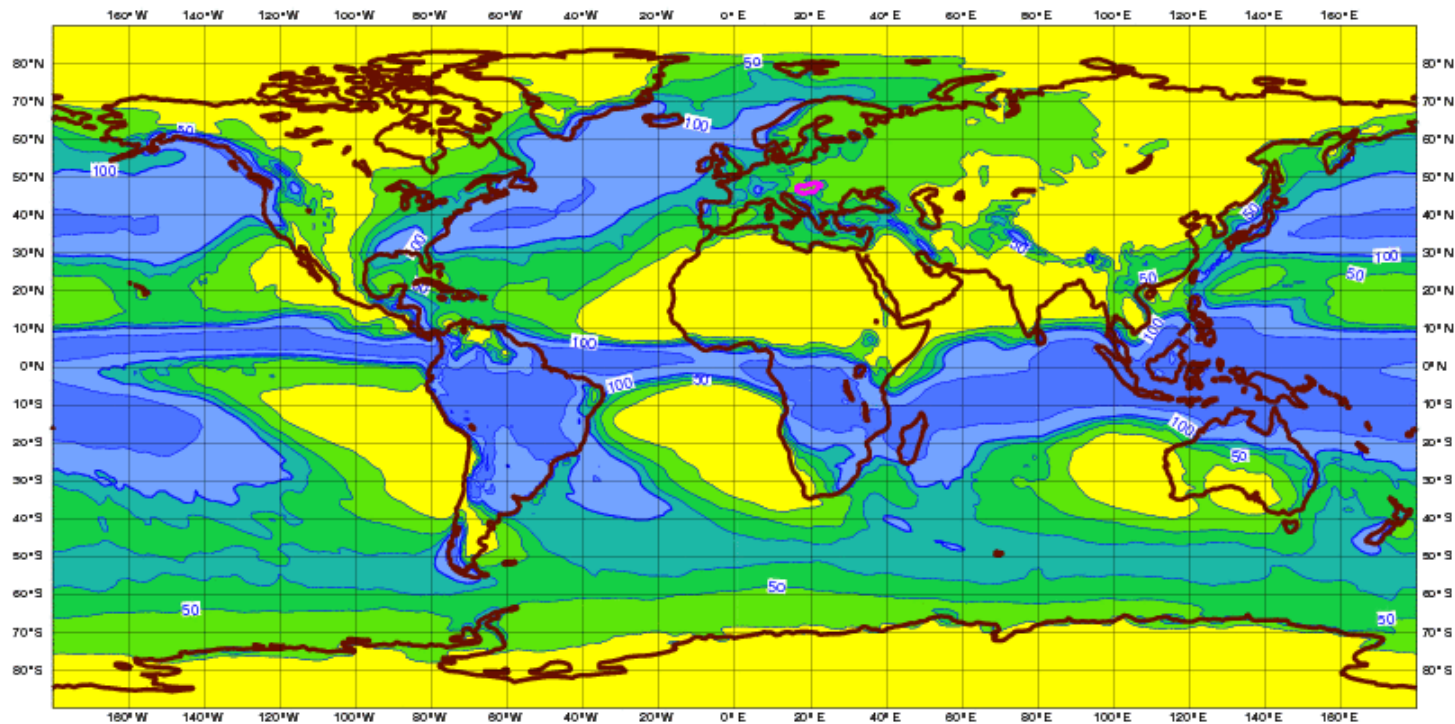
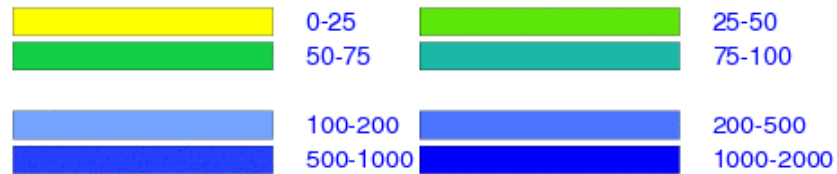
- A feláramlást kiváltó vagy elősegítő tényezők :
  - domborzati (orográfiai) akadály
  - földfelszín felmelegedése miatti termikus mozgás (hőléggallon)
  - időjárási front

Földrajzi és szezonális jellegzetességei

januári havi csapadékösszeg [mm]

„ Szórványosan előfordulhat zápor”

Területi lefedettségre vonatkozóan:

Egy-két helyen:	< 5%
Néhol:	5–10%
Helyenként:	10–20%
Elszórtan:	20–30%
Szórványosan:	30–40%
Több helyen:	40–50%
Többfelé:	50–70%
Sokfelé:	70–95%
Országszerte:	100%

Jelenség bekövetkezési lehetőségére vonatkozóan:

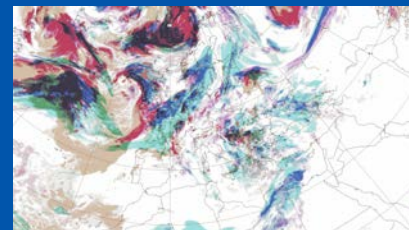
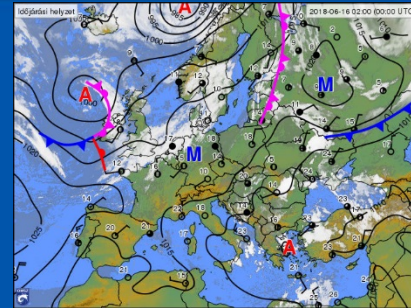
Lesz:	100%
Várható:	70–95%
Valószínű:	50–70%
Előfordulhat:	20–30%
Lehet:	10–20%
Nem valószínű:	0–10%
Nem várható:	0–5%
Nem lesz:	0%

- Hogyan készül a csapadék előrejelzés ?

A megfigyelésektől az előrejelzésekig

Az előrejelzés készítés folyamata

- ❖ A megfigyelések végzése és összegyűjtése
- ❖ A modell kiindulási állapot előállítása*
- ❖ A modell futtatása*
- ❖ Térképes és grafikus megjelenítés*
- ❖ Az előrejelző szakember munkája
- ❖ A partnerek időbeli tájékoztatása

A megfigyelésektől az előrejelzésekig (2)

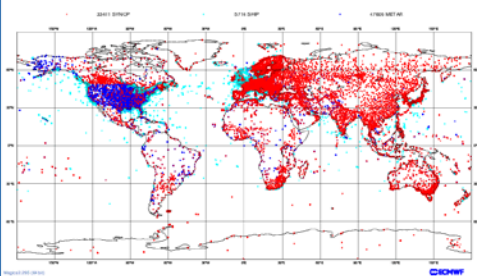
Hagyományos megfigyelések

Felszíni

magaslégköri

tengeri bójak

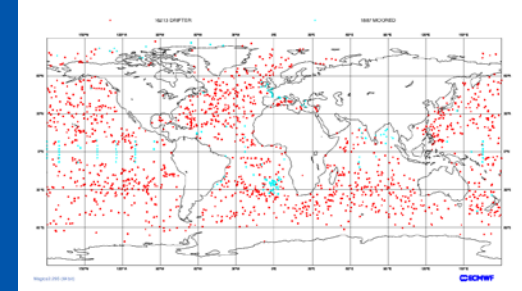
ECMWF Data Coverage (All obs DA) - Synop-Ship-Metar
18/Jun/2017, 06 UTC
Total number of obs = 86731

ECMWF Data Coverage (All obs DA) - Temp
18/Jun/2017, 06 UTC
Total number of obs = 37

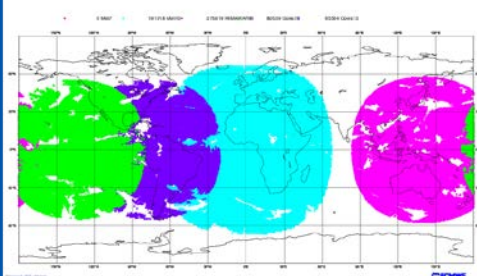
ECMWF Data Coverage (All obs DA) - Buoy
18/Jun/2017, 06 UTC
Total number of obs = 18100

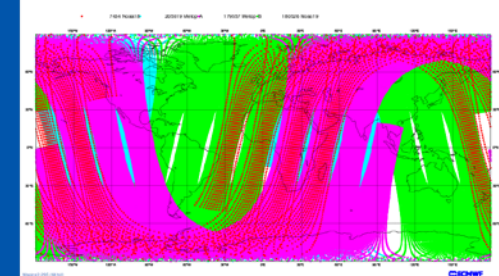
Nem hagyományos megfigyelések

Műholdas információk, repülőgépes mérések, stb.

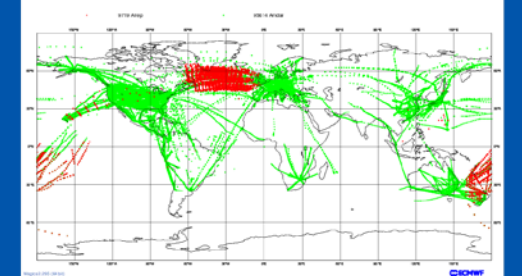
ECMWF Data Coverage (All obs DA) - GRAD
18/Jun/2017, 06 UTC
Total number of obs = 632930

ECMWF Data Coverage (All obs DA) - HIRS
18/Jun/2017, 06 UTC
Total number of obs = 573136

ECMWF Data Coverage (All obs DA) - Aircraft
18/Jun/2017, 06 UTC
Total number of obs = 105333

A modellezés alapjai

1. Fizikai törvények: anyag és energia megmaradás, Newton II. törvénye, stb

2. Matematikai egyenletek közelítő megoldása térbeli és időbeli rácshálózaton

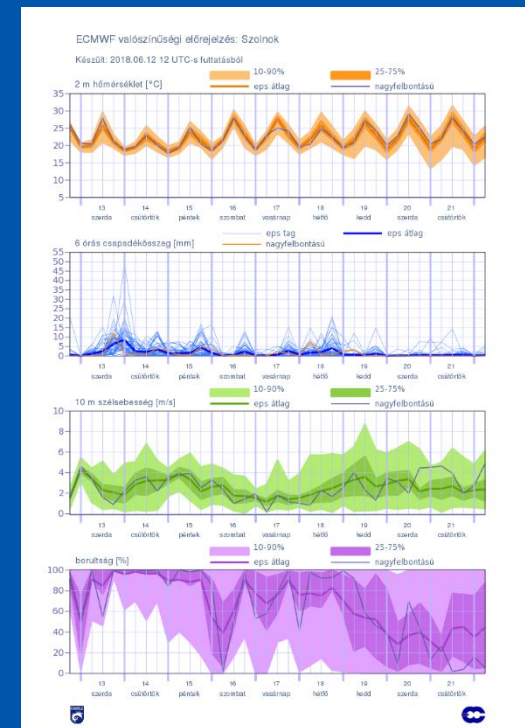
3. Az előrejelzés bizonytalanságának forrásai:

- a légkör kaotikus viselkedése
- megfigyelési hibák
- interpolációs hibák (megfigyelés → modell rács)
- a légköri folyamatok leírásának közelítései
- közelítő módszerek az egyenletek megoldásakor

4. Előremutató megoldás:

valószínűségi előrejelzések készítése:

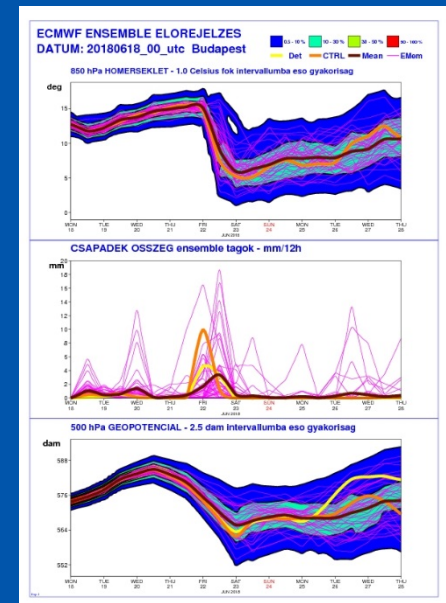
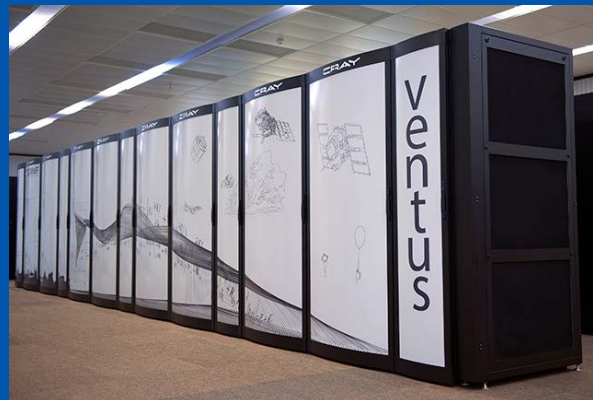
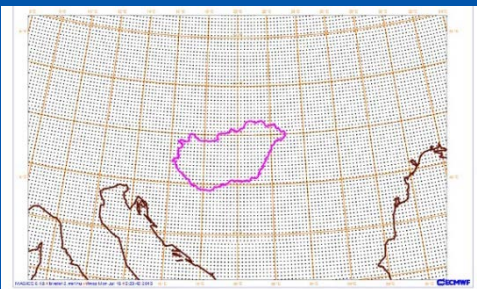
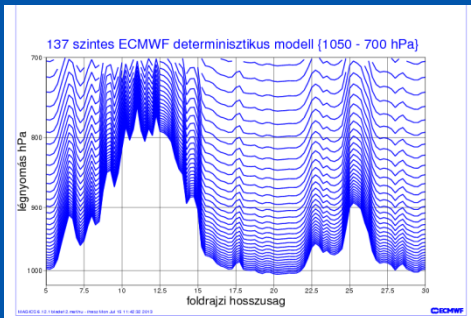
http://www.met.hu/ismertetok/Valoszinusegi_elorejelzes_alapjai.pdf

A modellezés alapjai (2)

A numerikus időjárás előrejelzés folyamata:

- Adatasszimiláció • Modell integrálás • Utófeldolgozás
- mérések gyűjtése,
ellenőrzése,
modell rácsra
történő előállítás*
- a légkör hidro-
termodinamikai
egyenletrendszerének
közelítő megoldása*
- speciális
paraméterek
származtatása,
megjelenítés*

A modellezés alapjai (3)

Együttes (ensemble) előrejelzések készítése

Az időjárás előrejelzés modellezés két fő hibaforrása:

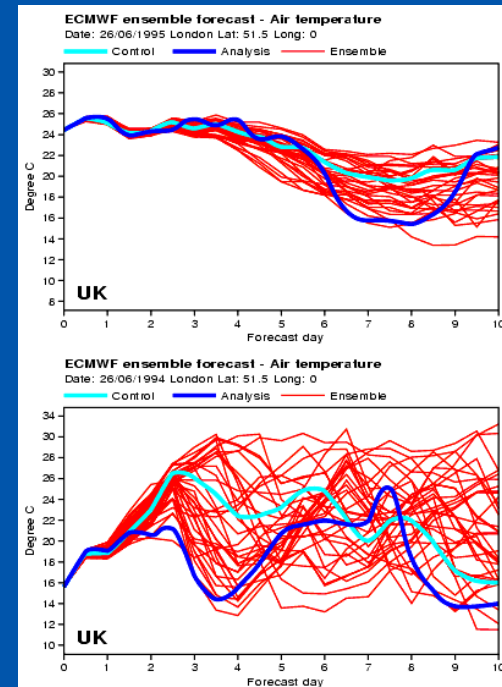
- *Kezdeti feltételekben rejlő pontatlanságok*
- *A légköri folyamatok modellbeli közelítő megvalósításából adódó eltérések*

MEGOLDÁS:

együttes (ensemble) előrejelzések:
eltérő kezdeti állapotok
(ensemble adatasszimiláció +
a kezdeti állapot perturbációjával)

+

valószínűségi megközelítés
a modell integráció során
(fizikai parametrizációk)

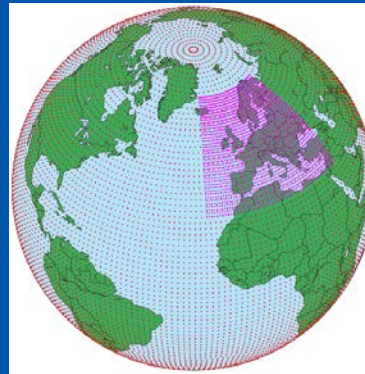

A modellezés alapjai (4)

Az előrejelzések tér és időbeli skálája:

Középtávú, 2-10 napos – globális modellek /vízszintes felbontás: ált. 10-20 km/
Rövidtávú, 2 napos – regionális modellek /vízszintes felbontás: ált. 2-10 km/

Nemzetközi együttműködés szükségessége:

2-10 napos középtávú előrejelzések – ECMWF: 1975

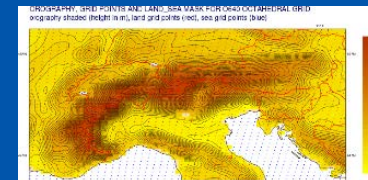
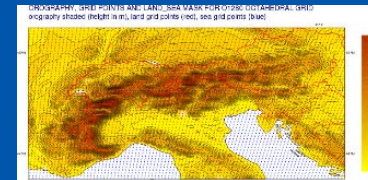
2 napos rövidtávú előrejelzések – ALADIN: 1991

Középtávú (2-10 napos) előrejelzések

Nagyfelbontású kategórikus előrejelzések: 10 napra
137 vertikális modell szint, 9 km-es horizontális felbontás

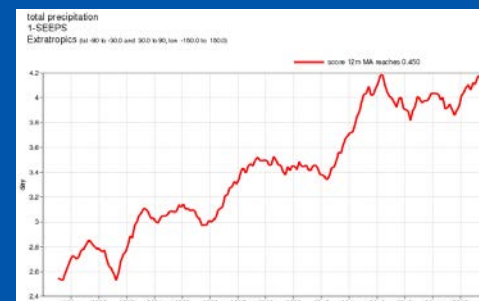
51 tagú együttes (ensemble) előrejelzések: 15 napra
91 vertikális modell szint, 18 km-es horizontális felbontás

- A csapadék előrejelzések beválása

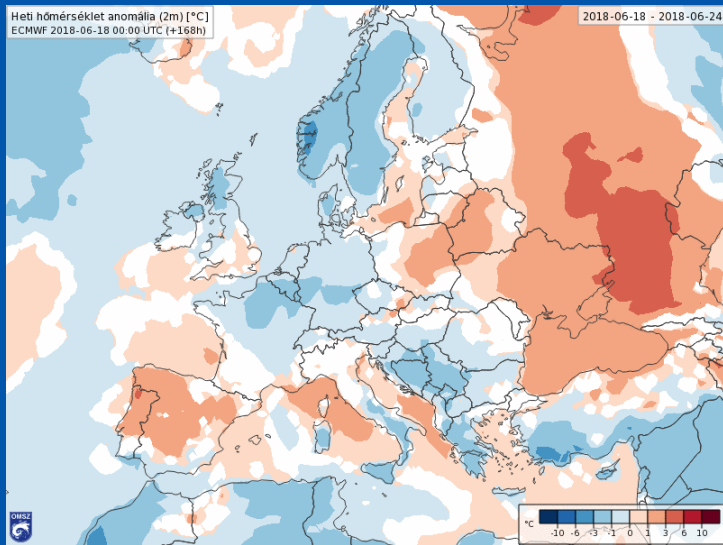
Európára

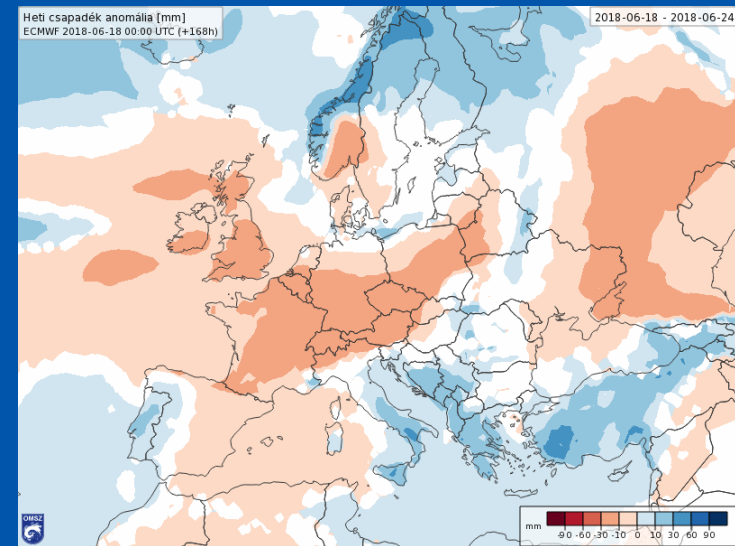
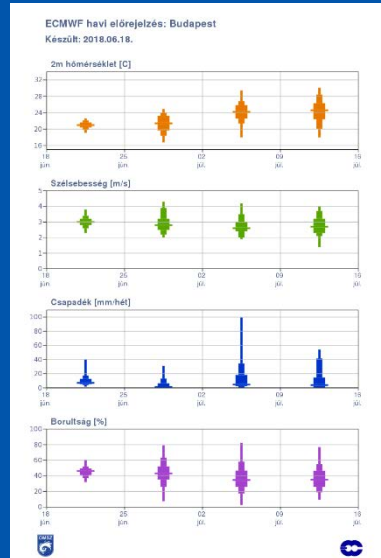
trópuson kívüli térségre

Havi előrejelzések

2018. június 18. – július 15.

hőmérséklet

csapadék

További információ:

Ihász István, 2016: Az időjárás előrejelezhetősége egy héten túl.

Természet Világa, 2016, 1, 21-24.

Rövidtávú (2 napos) előrejelzések

A helyben készülő rövidtávú regionális előrejelzések szükségessége:

1. Finomabb tér és időbeli előrejelzés
2. Több megfigyelési információ használata (pl. radaradatok)
3. A helyi éghajlati sajátosságokra jobban koncentráló fejlesztések
4. Helyi modellező szakember gárda hozzájárulása az előrejelzői igények megvalósításához

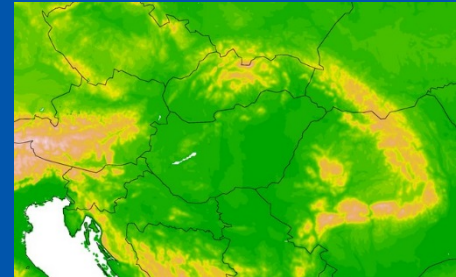

Rövidtávú (2 napos) előrejelzések (2)

Nagyfelbontású nemhidrosztatikus kategórikus előrejelzések:

60 vertikális modell szint, 2,5 km-es horizontális felbontás

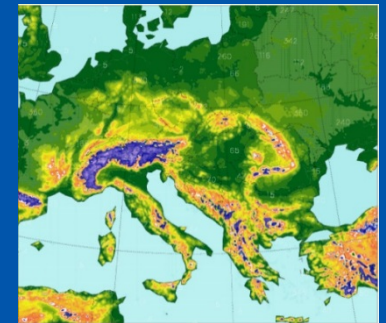
Naponta nyolcszor / háromóránként

Nagyfelbontású hidrosztatikus kategórikus előrejelzések:

49 vertikális modell szint,
8 km-es horizontális felbontás

Naponta négyszer / hatóránként

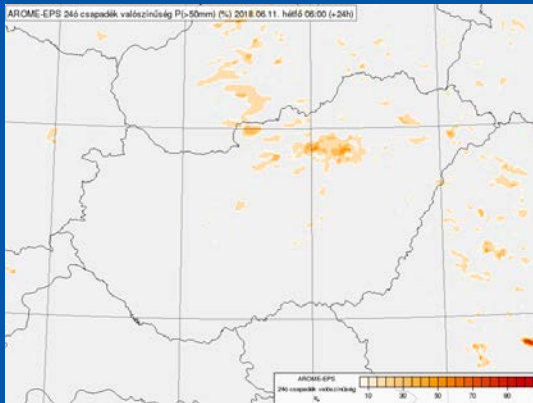
11 tagú együttes (ensemble) előrejelzések:

49 vertikális modell szint, 8 km-es horizontális felbontás

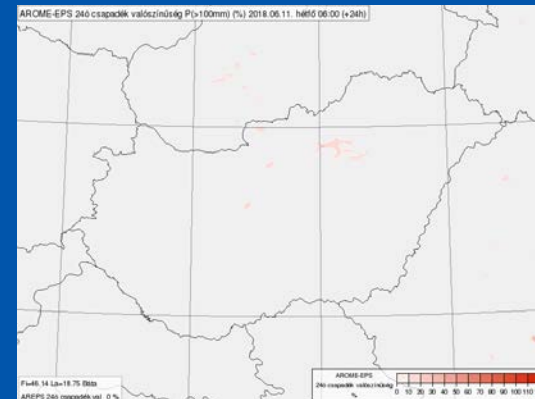
Naponta egyszer

2018. június 10-i villámárvíz Szilvásváradon

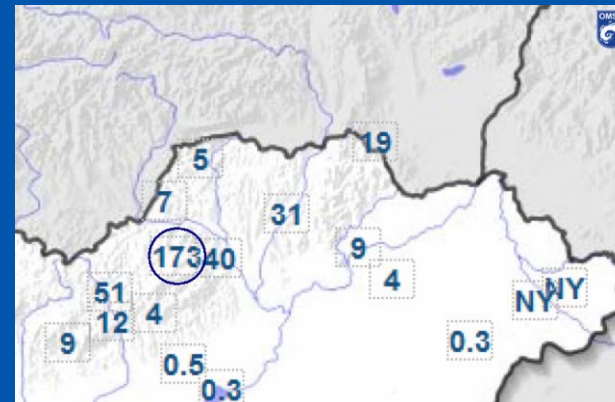
Kvázi AROME valószínűségi előrejelzés (a potenciális régió)

50 mm/24 óra <

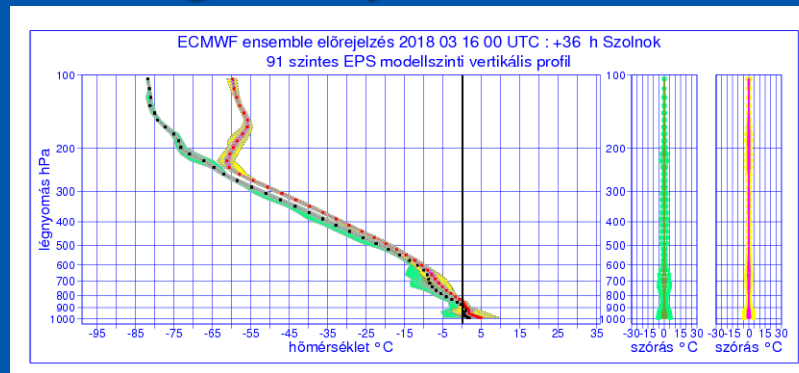

100 mm/24 óra <

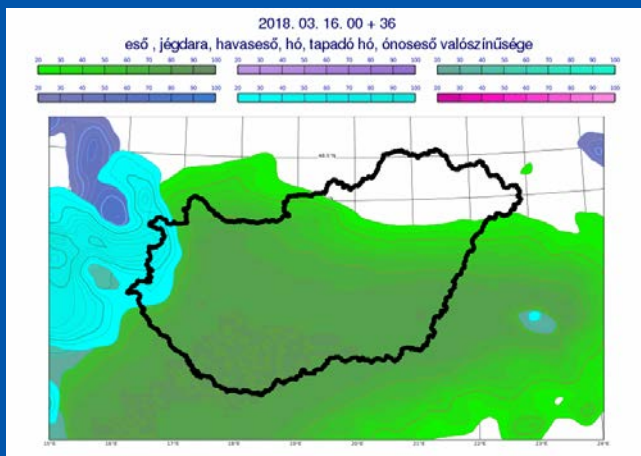

Csapadék típus előrejelzés: 2018. márciusi havazás

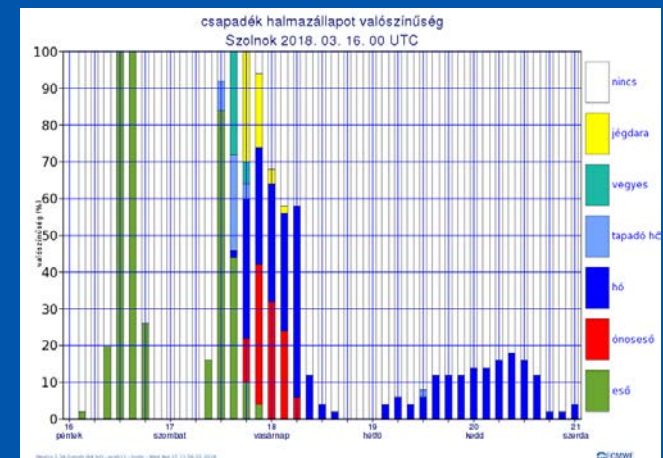
Középtávú valószínűségi előrejelzés

függőleges hőmérséklet és nedvesség profil

valószínűségi térkép

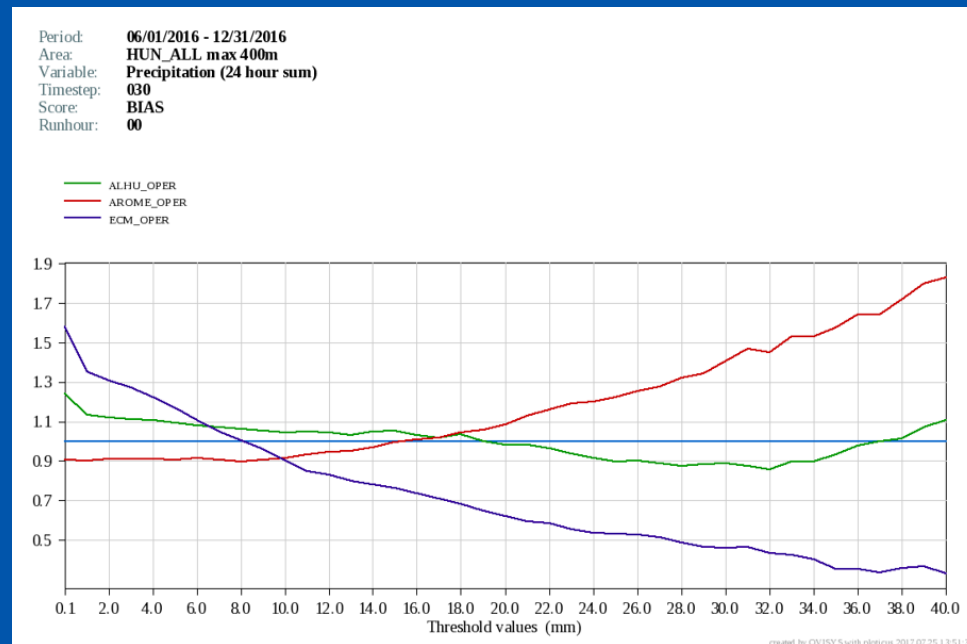

- csapadéktípus -

pontbeli időbeli menet

Az előrejelzések minőségének vizsgálata

- Nagyon fontos, hogy az előrejelzéseink minőségét, azaz beválását folyamatosan ellenőrizzük, azaz utólag összehasonlítjuk a modellek által előrejelzett értékeket a ténylegesen mért értékekkel.

Az előrejelzések alkalmazási területei

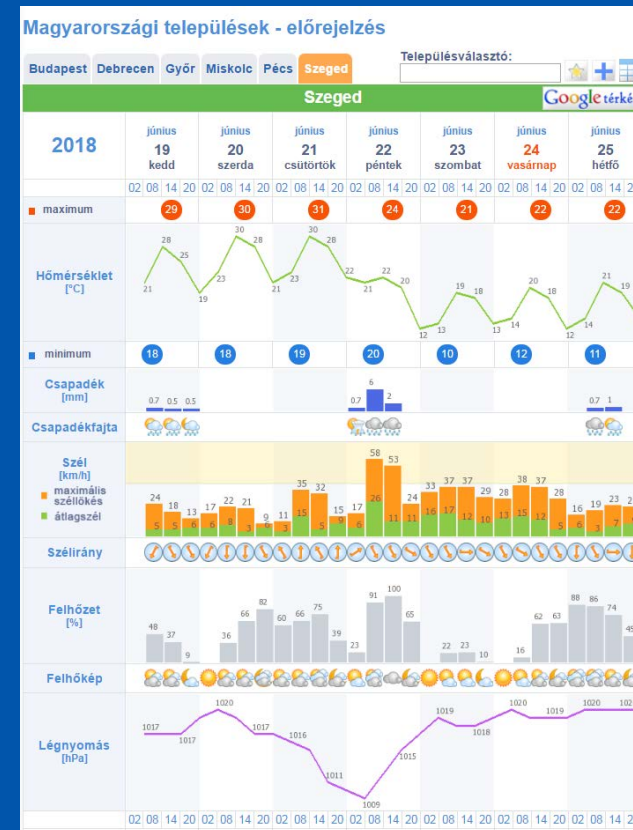
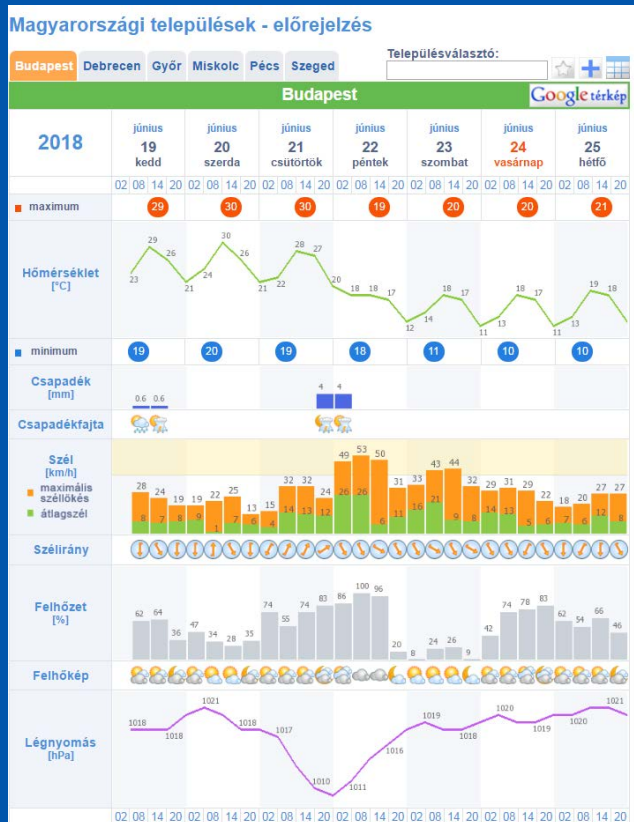
- Széles a spektrum:
  - Vízügyi /hidrológiai/ (nagyterületű és villám árvizek)
  - Szárazföldi, vízi és légi közlekedés
  - Energetikai (távvezetékek sérülése, vízerőművek)
  - Levegőkörnyezeti (nedves kimosódás a légkörből)
  - Mezőgazdasági (aszály, belvíz, ...)
  - Orvosmeteorológiai

Előrejelzések az OMSZ honlapon

Magyarországi települések - automatikus előrejelzés

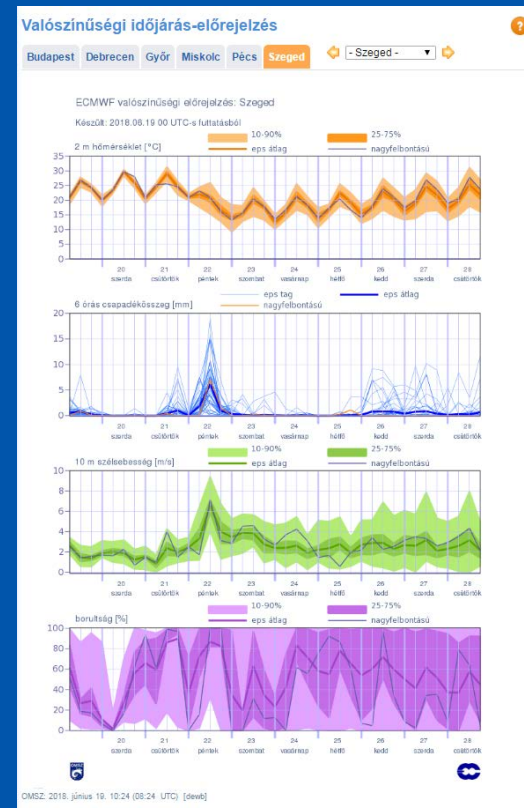
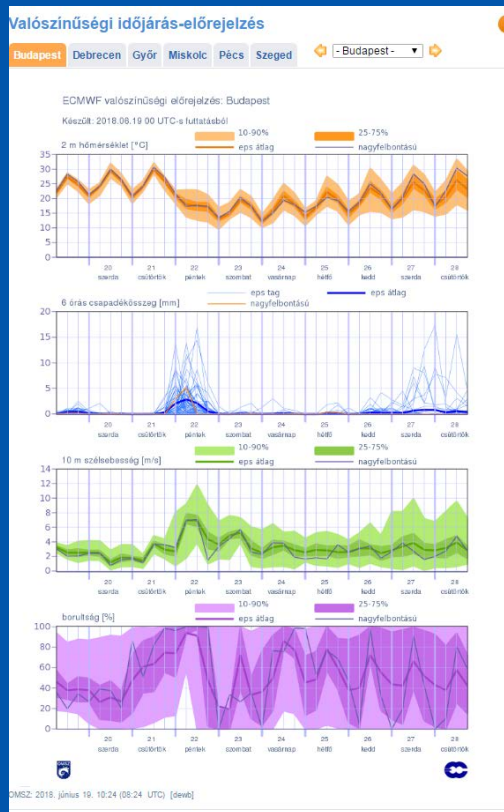
- http://www.met.hu/idojaras/elorejelzes/magyarorszag_i_telepulesek/

Előrejelzések az OMSZ honlapon (2)

Valószínűségi előrejelzések

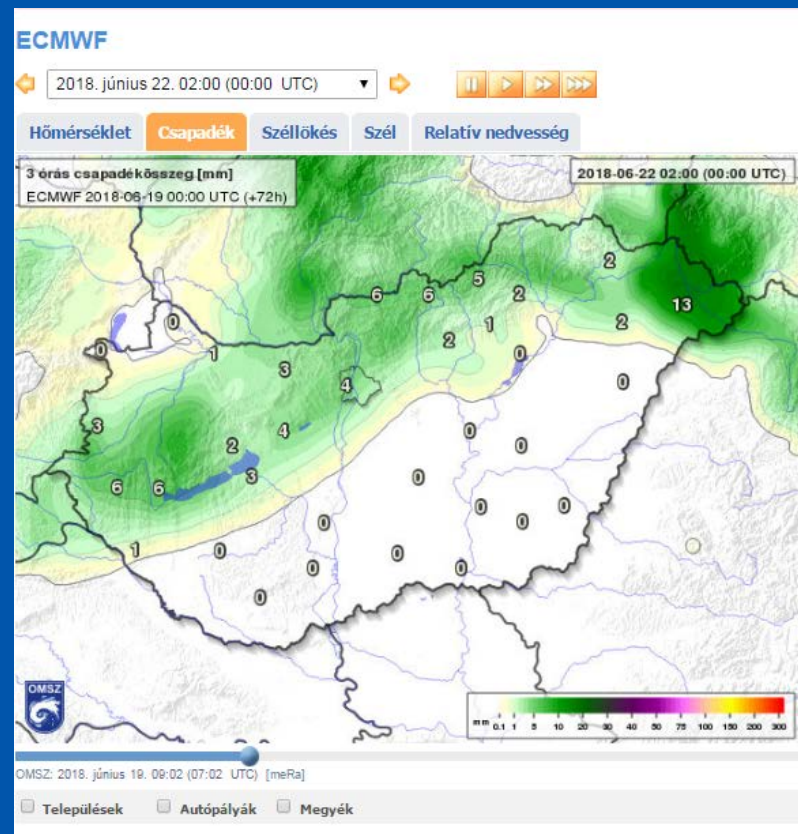
- <http://www.met.hu/idojaras/elorejelzes/valoszinusegi/>

Előrejelzések az OMSZ honlapon (3)

Térképes modell

- <http://www.met.hu/idojaras/elorejelzes/modellek/>

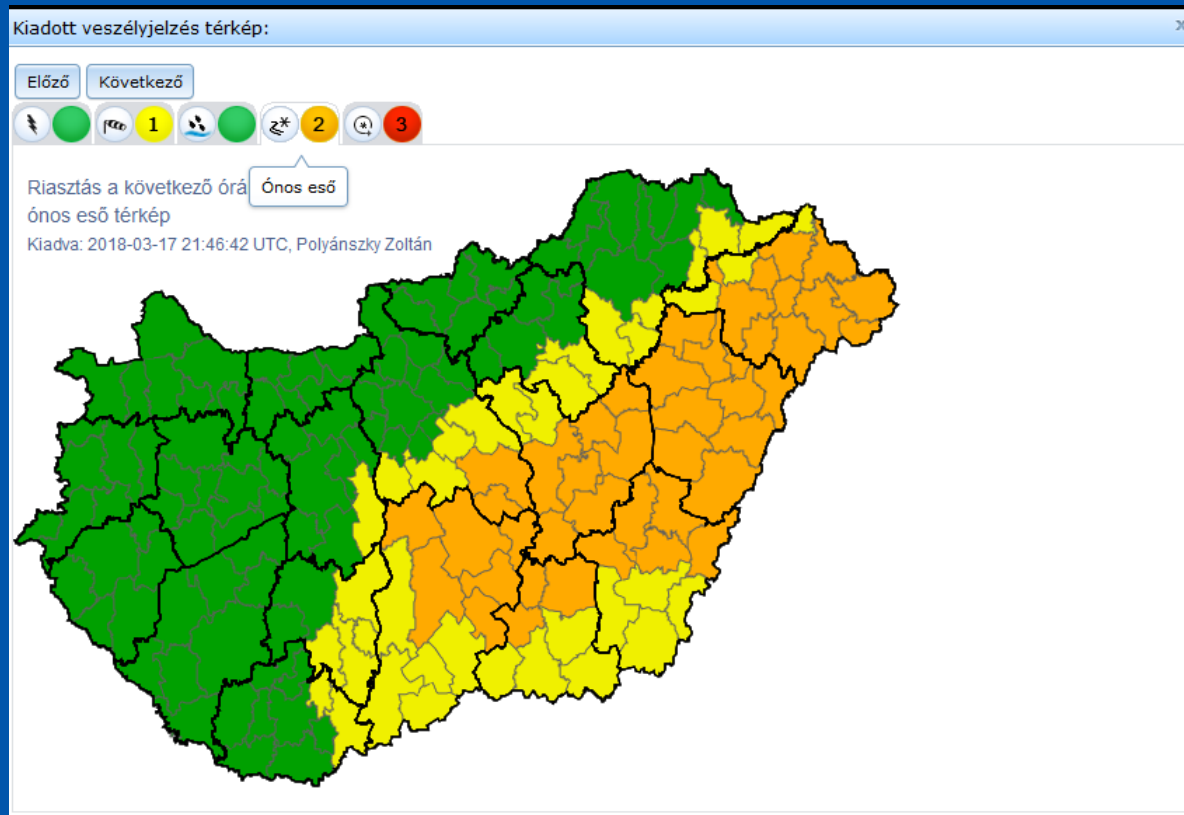

Előrejelzések az OMSZ honlapon (4)

Veszélyjelzés: figyelmeztetés és riasztás

- <http://www.met.hu/idojaras/veszelyjelzes/>

Köszönjük a figyelmet!

